

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

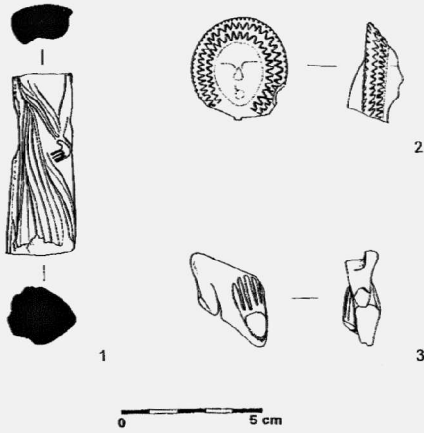
Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Obr. 105. Olomouc, třída Svobody 33. Zlomky plastik, 1. inv. č. 22/06-131/99, 2. inv. č. 22/06-101/724, 3. inv. č. 22/06-118/9; kresba M. Schindlerová. Olomouc, Svobody Str. 33. Bruchstücke der Kleinplastiken. 1. Inv. N. 22/06-131/99, 2. Inv. N. 22/06-101/724, 3. Inv. N. 22-118/9. Zeichnung von M. Schindler.

Literatura

- Jakubec, O. 2005: Olomouc (Olomouc). Zaniklý konvent augustiniánek kanovnic u kostela sv. Petra, později s kostelem sv. Jakuba, následně konvent minoritů, in: Foltýn, D. a kol., *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*, Praha, 463–468.
- Dehnerová, H., Večeřa, P. 2006: Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc), Třída Svobody č. o. 33, *Přehled výzkumů* 47, 264–265.

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Křížkovského Nr. 10. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Olomouc (Bez. Olomouc), Svobody Straße Nr. 33. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)
Křížovátka Sokolská – Zámečnická ulice, parc. č. 116/30, 116/40. Náměstí Republiky, parc. č. 116/46. Středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchraný výzkum.

Koncem roku 2006 probíhala v centru Olomouce akce „Preference městské hromadné dopravy“ (neboli budování sítě inteligentních zastávek). Jednalo se řadu výkopů pro kabely vedených v městské památkové rezervaci a v přednádražním prostoru (obr. 104). Tato stavba nebyla vůbec s archeologickým pracovištěm projednávána, nebyly ohlášeny ani prováděné výkopové práce. Archeologické dohledy byly proto omezeny na sledování některých výkopů na křižovátce ulic Sokolské a Zámečnické a na náměstí Republiky.

Na křižovátce ulic Sokolské a Zámečnické byly postupně dokumentovány celkem čtyři výkopy (sondy S1/06-S4/06). Před č.p. 572 (kino Metropol) to byly sondy S2/06 (1,6 × 1,4 m, hloubka 1,25 m) a S3/06 (2,5 × 1,2 m, hloubka 1,4 m), ležící od sebe 1 m. V těchto sondách bylo zjištěno torzo lomového

zdíva k. 901 – pozůstatek původní zástavby před průřezem severní části Zámečnické ulice. Na protější straně křižovátky před č. p. 551 (bývalé skladiště soli) byly vykopány další dvě sondy S1/06 (cca 1,6 × 1,4 m, hloubka 1,3 m) a S4/06 (cca 2 × 1,4 m, hloubka 1,4 m). Také tyto sondy byly od sebe vzdáleny 1 m a rovněž zde bylo odkryto torzo lomového zdíva k. 900 – základy ubourané části objektu solnice při rozšiřování jižní poloviny Zámečnické ulice.

Výkopy byly vymezeny souřadnicemi – sondy S2/06 a S3/06: X = 1.121.207,41; Y = 547.062,77; sondy S1/06 a S4/06: X = 1.121.227,23; Y = 547.065,66.

Na náměstí Republiky byly dohlíženy další dva výkopy. V západní části chodníku (vedeného kolem kašny Tritonů) byla umístěna sonda S5/06 (2 × 1 m, hloubka 1,3 m). V této sondě byly zakresleny a vzorkovány tři profily. Pod recentními navážkami bylo zjištěno souvrství o mocnosti 0,5–0,8 m s nálezy keramiky z 10.–11. století s příměsí dvou eneolitických střepů. V sondě S5/06 bylo dosaženo písčitého geologického podloží.

Posledním sledovaným výkopem byla sonda S6/06 (1,2 × 0,6 m, hloubka 0,9 m), vyhloubená u označnicku tramvajové zastávky (směrem k hlavnímu nádraží). V jižním profilu S6/06 se zachovalo lomové zdivo – pravděpodobně pozůstatek hřbitovní zdi zbořeného kostela Panny Marie na Předhradí. Ze sondy S6/06 bylo získáno několik lidských kostí ze zrušených hrobů zřejmě novověkého původu.

Souřadnice sond – sonda S5/06: X = 1.121.267,25; Y = 546.703,95; sonda S6/06: X = 1.121.257,04; Y = 546.666,15.

Wurmova č. o.13, parc. č. 205. Středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchraný výzkum.

Během roku 2006 byla zahájena rekonstrukce budovy bývalé kanovnícké rezidence a její úpravy pro potřeby konzervatoře (obr. 104). Proto se zde v souvislosti s výkopovými pracemi uskutečnil archeologický dohled v měsících říjnu a listopadu. Plocha výzkumu je vymezena souřadnicemi: X = 1.121.410,50; Y = 546.425,60.

V první fázi dohledu byla dokumentována sklepní místnost, objevená při snížení podlahy v severovýchodním křídle budovy. Sklep byl postaven ze smíšeného zdíva s převahou kamene (mimo jižní zeď) a s cihlovou valenou klenbou. Rozměry sklepa: 4,3 × 6,2 m a měřitelná výška klenby ode dna = cca 4 m.

V další fázi dohledu byl sledován základový výkop pro příčku v místnosti v severozápadním křídle rezidence. Výkopem širokým 0,3 m a hlubokým 0,5 m byly narušeny vrstvy obsahující minimum nálezů. Bylo získáno několik zlomků keramiky ze 13. a 15. století a současně bylo odhaleno torzo kamenného zdíva snad středověkého původu.

Poslední etapa archeologického dohledu byla zaměřena na dokumentaci části kanalizačního výkopu vedeného přes nádvoří. Byly dokumentovány dva profily v severozápadním rohu nádvoří. Kanalizační rýha široká 0,5–0,8 m dosahovala do hloubky 1–1,3 m. V tomto případě dohled zjistil narušení kulturních vrstev s nálezy středohradištní keramiky až do počátku 13. století.

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Kreuzweg Str. Sokolská – Zámečnická, Parzelle 116/30, 116/40. Platz Republiky, Parzelle 116/46. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlung. Rettungsgrabung.

Olomouc (Bez. Olomouc), Wurmova Straße Nr. 13. Parzelle 205. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Lafayetteva č.o. 10, čp. 31, parcela č. 454. Pravěk, středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchraný výzkum.

Plocha výzkumu je vymezena souřadnicemi: X= 1.121.729,77; Y= 547.120,00

V rámci sanace sklepení domu č.o. 10, kdy bylo potřeba odizolovat a zpevnit základy podezděním, proběhla dokumentace odkrytých situací. Ve sklepení se budovala nová podlaha a prohlubovaly základy metodou šachovnicového vybraní zeminy a následným vyzdívání jednotlivých šachtíček širokých 0,501,00 m a hlubokých 0,501,00 m. Byly dokumentovány dílčí profily těchto šachtíček, které byly následně složeny do jednoho řezu, dlouhého cca 10 m. Stratigrafie vrstev nad jílovým podlozím byla velice jednoduchá, tvořená jednou až dvěma vrstvami, které sahaly do hloubky cca 0,40 m (obr. 106). Vzhledem k malým rozměrům dokumentovaného terénu jsou jednotlivé vrstvy interpretovány pouze jako sídlištní aktivity. Časově bylo zjištěno osídlení pravěké, převažovaly vrstvy z 13. století, méně bylo zastoupeno 14.–16. století. Výzkum probíhal v listopadu 2006 a bude pokračovat i v roce 2007.

Karel Faltýnek, Jan Grégr, Richard Zatloukal

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Lafayetteva Gasse Nr. 10, Parzelle Nr. 454. Urzeit. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

Obr. 106. Olomouc, Lafayetteva č.o. 10, pohled na jeden z výkopů pod základy sklepa, foto J. Grégr. Olomouc, Lafayetteva Str. 10, Blick auf einen der Aushübe unter den Kellerfundamenten, Photo J. Grégr.

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

„Salzerova reduta“. Novověk. Barokní pevnost. Zdymadlo. Záchraný výzkum.

V průběhu celého roku 2006 probíhal v rámci projektu „Morava, Olomouc – I. etapa – stavba levobřežního obtokového kanálu“ a „Olomouc – Most u plynárny III. etapa“ záchraný archeologický výzkum ve formě stálého archeologického dohledu nad zemními pracemi. Lokalita se nachází jihovýchodně od historického jádra města Olomouc, v bezprostředním předpolí fortu č. VIII., který býval součástí novověkého pevnostního systému olomoucké pevnosti (výzkum pokračuje i v roce 2007). Výzkum provádí Archaia Brno, o. p. s., pracoviště Olomouc. Na ploše stavebního areálu, do kterého spadala i oblast projektu „Olomouc – Most u plynárny“, bylo zdokumentováno několik desítek profilů výkopů za účelem zachycení původního terénu a jeho novověkých úprav.

V polovině října 2006 byla při exkavaci obtokového kanálu bagrem a následně injektáží stěn koryta rozrušena historická konstrukce, probíhající diagonálně výkopem koryta. Nadložní vrstvy zde tvořily cca 4 m mocné recentní navážky. Vrchní část konstrukce, zřejmě zdymadla, byla z cihlového materiálu spojeného maltou (rozměry cihel: 32 × 16 × 7,5 cm). Spočívala na dřevěných (smrk a jedle) příčně provázaných trámech, mezi kterými se nacházely nasucho kladené kameny. Celá konstrukce byla zapuštěna do štěrkopískového podloží. Na jejích stranách, v místě usazení vrat zdymadla, byly použity kamenné články s vysekanými žlábků. Spodní část vrat dosedala do žlábků v cihlové „podlaze“ konstrukce. Na tomto místě byl spodní dřevěný základ zesílen fošnami zapuštěnými do podloží. Jejich délka se pohybovala od 1,02 do 1,73 m. Celková šířka zdymadla je 6,6–6,7 m, dochovaná délka na severní straně přibližně 19 m a na jižní 23 m. Dochovaná výška konstrukce dosahovala 1,5 m.

K rozrušení horní části zdymadla došlo již v minulosti, pravděpodobně při vzniku skládky odpadu, jak naznačuje nedochovaná část na SSV straně koryta při „Stolárně“, a následně při výstavbě recentního betonového kanalizačního potrubí. JJZ strana byla rozrušena larsenovým pažením stěn. Nutno tedy předpokládat pokračování konstrukce jihojihovýchodním směrem, kde zasahuje do areálu Kovošrotu, s. r. o.

Zdymadlo sloužilo k napouštění a udržování vodní hladiny v pevnostním příkopu nebo k zaplavitelnosti předpolí pevnosti v těchto místech v době vojenského ohrožení, případně v době cvičení (Michna, 1997, s. 31). Zařízení je datováno na základě dendrochronologické analýzy dřevěných trámů do let 1825, resp. 1832 (Rybníček 2006), což by odpovídalo přestavbě opevnění v letech 1834–1837.

Na pravé straně toku řeky Moravy, v těsné blízkosti stavby nového mostu, se podařilo rovněž zachytit torza dalších zdí a zídek prozatím nejasného účelu. Výzkum i zpracování bude pokračovat v roce 2007.

*Michal Cheben, Peter Kováčik, Martin Moník,
Miroslava Plaštiaková*